

ปัจจุบันเกิดแนวโน้มที่มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดมาสนใจ เรื่องสุขภาพดี (Good health) และเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีต่อผู้เข้ารับบริการมากขึ้น โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและผู้ใช้อาคารมาประกอบในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในของโรงพยาบาล โดยการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการออกแบบที่ก้าวหน้า ซึ่งอาจมีปัญหาในกรณีทั่วไปสร้างโรงพยาบาลในจังหวัดเล็กๆ เพราะประชาชนยังไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมที่ก้าวหน้า เป็นการเปลี่ยนแนวความคิดในการออกแบบที่เร็วและแรงเกินไป จนทำให้เขาเหล่านั้นเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าเข้าไปรักษา เพราะเกรงว่าจะไม่มีเงินค่ารักษาพยาบาลและค่ายา ซึ่งเป็นข้อพึงระวังสำหรับนักออกแบบข้อหนึ่ง ดังนั้นการนำแนวนโยบายการพัฒนาสุขภาพในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนมาใช้กำหนดทิศทางในการออกแบบด้วย จึงน่าจะเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ปัญหานี้ได้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเบื้องต้น โดยมุ่งศึกษารูปแบบองค์ประกอบขององค์กร และลักษณะความต้องการของกิจกรรมและพฤติกรรมการใช้สอยของผู้ใช้อาคารภายในโรงพยาบาลชุมชน เพื่อนำสู่การศึกษาลักษณะการจัดวางองค์ประกอบเชิงพื้นที่ของโรงพยาบาลชุมชนและสภาพแวดล้อมภายในอาคารบริการผู้ป่วยใน โดยเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้อาคารอันมีผลกระทบมาจากลักษณะองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายในของโรงพยาบาลชุมชน แล้วเสนอแนะแนวทางเกณฑ์การออกแบบการจัดวางองค์ประกอบเชิงพื้นที่ของโรงพยาบาลชุมชนและสภาพแวดล้อมในอาคารบริการผู้ป่วยในของโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง และขนาด 60 เตียง ภาคใต้ตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมจำนวน 13 โรงพยาบาล

ทฤษฎีและแนวความคิดตลอดจนงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้ นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร กิจกรรมและพฤติกรรมภายในโรงพยาบาลชุมชน วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้น (Comparative Floorplan-Analysis) การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในโรงพยาบาล

ชน การรับรู้สภาพแวดล้อม และวรรณกรรมที่เกี่ยวกับด้านความพึงพอใจ โดยใช้แนวความคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการศึกษาประเด็นปัญหา กำหนดแนวทางวิธีการวิจัย และตัวแปรในงานวิจัย การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นภาคสนาม ด้วยขั้นตอนและวิธีการเข้าไปทำการประเมินหลังการเข้าครอบครองพื้นที่ (Post Occupancy Evaluation หรือ POE.) ในการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นแตกต่างกันไปตามเป้าหมายในการวิจัย ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Focused interviews) แบบผังพื้น (Field mapping) และแบบสังเกตการณ์ (Structured observation) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง และขนาด 60 เตียง ทุกโรงพยาบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวม 13 โรงพยาบาล และเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้อาคาร 2 วิธี คือกลุ่มผู้รับบริการ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random) และกลุ่มผู้ให้บริการใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random)

การวิเคราะห์ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance Table หรือเรียกสั้นๆ ว่า ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และการวิเคราะห์จากค่าจำนวนร้อยละ ร่วมกับการสังเกตการณ์

ผลการศึกษาพบว่าในการวางผังอาคารภายในโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง และขนาด 60 เตียง ในกรณีเพิ่มอาคารในเขตโรงพยาบาลเดิม หรือเริ่มสร้างโรงพยาบาลใหม่ ทั้งนี้แบบการวางผังที่เหมาะสมที่สุด คือ การวางอาคารเป็นกลุ่มกระจายออกไปรอบๆ อย่างพืด และในกรณีสร้างโรงพยาบาลใหม่ ควรที่จะจัดหาแปลงที่ดินที่มีรูปร่างใกล้เคียงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส โดยที่จัดรถควรมีแยกกระจายไปตามอาคารเพื่อความสะดวกของผู้ใช้อาคารในระยะทางที่ใกล้ที่สุด โรงอาหารภายในเขตโรงพยาบาลชุมชน ได้รับข้อมูล ว่าการจัดจ้างหรือให้สัมปทานในการขายอาหารค่อนข้างยุ่งยากและไม่คุ้มค่า! ส่วนผังภายในอาคารบริการผู้ป่วยนอก (Out-patient Department) ควรมีการกำหนดส่วนพักคอยอยู่ส่วนกลาง โดยมีส่วนวินิจฉัยโรค-รักษา (Diagnostic-Therapeutic Department) อยู่รอบๆ จะสัมพันธ์กับกิจกรรมและพฤติกรรม ส่วนผังภายในอาคารบริการผู้ป่วยใน (In-patient Department) ควรอยู่ส่วนกลาง โดยมีห้องพักรักษาผู้ป่วยอยู่รอบๆ อย่างเดิม ผลการศึกษาเสนอแนะแนวทางในการออกแบบปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในอาคารบริการผู้ป่วยในโดยสอดคล้องกับระดับความพึงพอใจของผู้ใช้อาคาร สรุปผลได้ดังนี้ ค่าความสว่างภายในอาคาร อยู่ในช่วง 311.753 ± 102.755 ลักซ์ ค่าอุณหภูมิภายในอาคาร ควรอยู่ในช่วง 28.544 ± 2.435 องศาเซลเซียส ค่าความดังของเสียงภายในอาคาร อยู่ในช่วง 59.242 ± 5.247 เดซิเบล สนิมผนังควรเป็นสีเหลืองอ่อนหรือสีครีม รองลงมาเลือกสีฟ้าอ่อน และลำดับที่สามคือสีขาว โดยปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ป้ายบอกทาง และความปลอดภัยอาคาร ในเรื่องระบบอาคารมีความพร้อม แต่ในด้านความพึงพอใจของผู้ใช้อาคารไม่มีผล เนื่องจากรูปแบบอาคารมีขนาดเล็กไม่ซับซ้อน

These days, there tends to be a change of interest in interior design for buildings of which the combination of social and environmental concern become a focal point for designing. In order for local hospital to fully serve their people, good health, good environment, community's and users' needs are taken into account to achieve the high quality of the place, socially and environmentally. By shifting the concept in luxurious design for local hospital, which raised the issues of alienated and awkwardness to the locals, to the concept which involving community in decision-making at any level will be one of holistic approach to alleviate these issues. The study of this project based on the pattern of organization, needs and users' behavior within local hospital which then led to area planning and physical environment management for In-patient Department building.

The methodology was to compare the range of users' satisfaction influenced by interior planning and environment of the places which resulted into the guideline principles of interior planning and environmental management for local hospital in the upper part of Southern Thailand (of which 13 case studies local hospitals have been done in Suratthani province).

The principles, concepts and research involved in this study and provided framework for the project were as followed: the policy of participation in community and organization; activities and users' behavior in local hospital; comparative floor plan analysis method; the studies of interior and environmental design perception, and the literature studied of human satisfaction.

By using Post Occupancy Evaluation technique (P.O.E.) various types of survey methods were used, in associated with the objectives of the survey. The methods included Questionnaire, Focus interviews, Field mapping and structured observation. Sample of 13 hospitals were randomly selected from a list of all hospitals size of 30 beds and 60 beds within Surathani province. Within each hospital, the survey was conducted on 2 groups of samples. One was a group of patients and visitors. Another was a group of hospital staffs. Simple random sampling was then used to select the sample from the first group and Stratified random sampling was used for the latter. Statistical significance testing was applied to collected data by using Analysis of Variance (ANOVA) at the 5% level of significance. We also analysed data by using percentages in conjunction with structured observation.

The result of the study reveals that building plans for either new hospitals or expanding for existing hospitals size of 30 beds and 60 beds should spread out like a half circle shape (radius planning). Also, land for new hospital should be square or somewhat close to being a square shape. There should be parking space close by the buildings within the convenient reach of the visitors, patients or staffs. According to the survey, hospital canteens were not manageable and were not profitable either. Floor plan for Out-patient Department should have waiting areas in the center core, surrounded by the Diagnostic Therapeutic Department. The planning for In-patient department should have the same polycentric planning as the Out-patient Department, thus, the In-patient Department area should be at core with wards in the peripheral area.

Study findings suggests optimal lightings in the building should be 311.753 ± 102.755 Lux. Optimal temperature within the building should be 28.544 ± 2.435 °C. Noise level should be 59.242 ± 5.247 dB. First choice of Walls' color should be either light yellow or cream color. Next choice of color should be pale blue or white. The other factors such as signage and building safety had been done at standard level and had no significant impact on users since the buildings were small and not complicated.